

Tweede Kamer

DER STATEN-GENERAAL

Toespraak Voorzitter

Herdenking Dries van Agt

Dinsdag 27 februari 2024

Aan de orde is de herdenking van
oud-premier Dries van Agt.

Een bijzonder woord van welkom aan de hier
aanwezige familie. In de voorzittersloge
bevinden zich dochters Caroline en Eugenie, een
schoonzoon, plus kleinkinderen.

Ook de minister-president en de minister van
Binnenlandse Zaken heet ik van harte welkom en
iedereen op de publieke tribune.

Drie weken geleden overleed een politiek icoon:
Dries van Agt. Leider van drie kabinetten.

Van Agt werd minister van Justitie onder premier Biesheuvel. Hij bleef dat onder Den Uyl. Indrukwekkende dossiers gingen door zijn handen. De Drie van Breda. De Molukse gijzelingen. De bezetting van de Bloemhovekliniek. De Zaak Menten. Maar ook de vraag of pornofilms vertoond mochten worden in bioscopen met meer dan 49 stoeltjes. Hij tekende voor de decriminalisering van hasj-bezit.

Dries van Agt en Joop den Uyl waren de politieke kemphanen van die tijd. De PvdA hanteerde de polarisatiestrategie. Den Uyl, de gedreven, ambitieuze wereldverbeteraar. Met aan de andere kant de relativerende katholiek, Van Agt. Het waren epische confrontaties. Van personen en van wereldbeelden. Ze waren in het kabinet Den Uyl ook veroordeeld tot samenwerking.

Wat zal er door hen heengegaan zijn; die nacht ten tijde van de treinkaping te Wijster. In de Handelingenkamer op het Binnenhof, toen nog de

bibliotheek van het ministerie van Justitie. Den Uyl en Van Agt die daar de nacht moesten doorbrengen, want er kon elk moment dramatisch nieuws komen en dan moesten zij klaar zijn om wellicht te beslissen over leven en dood. Zij, de beide tegenstrevers, op hun wederzijdse stretchers met tussen hen in een telefoon.

Van Agt was een representant van het rijke Roomse leven. Misdienaar. De Katholieke Universiteit te Nijmegen. De Katholieke Volkspartij. De Heilig Landstichting. De oude Roomse liturgie. Actief parochiaan.

Van Agt was ook de eerste leider van het CDA. Hij zette dat op de kaart met het Ethisch Reveil, een uitgesproken afkeer van abortus en een harde polemiek tegen links. Het legde hem geen windeieren: 49 zetels. Maar Den Uyl deed het echter nog beter en kwam tot 53. De formatie met die twee partijen stokte – na zeven maanden.

In restaurant Bistroquet vond toen een andere formatie plaats: die met Hans Wiegel. Het resulteerde in een iconische foto. En een kabinet. In twee dagen was de zaak rond. Waarbij ze het uiteraard – voor de Bühne – nog wel even gingen rekken. Want onderhandelingen over een regeerakkoord moesten zich, zo zei Van Agt later, kenmerken door 'uiterste moeizaamheid' en 'supreme inspanningen'.

Van Agt omschreef zijn eerste kabinet als een ploeg zonder 'luiards, ijdeluiten en non-valeurs'. Daarop volgde zowaar weer een kabinet samen met zijn oude rivaal Den Uyl. Tijdens de formatie was Van Agt even onvindbaar. Hij gaf de voorkeur aan het startschot van het wielercriterium van Boxmeer. Dat kabinet bood zijn ontslag al aan nog voordat het zich had gepresenteerd in de Tweede Kamer. Er volgde een lijmpoging, maar die regering kende een kort leven.

Na nog een kortstondig derde kabinet Van Agt, slechts bestaande uit CDA en D66, werd hij Commissaris van de Koningin in Noord-Brabant.

We gedenken ons vandaag ook de taalvirtuoos Van Agt. De politicus met de woordenschat van Olie B. Bommel. 'Sapristi!', klonk het. Of 'lapidair', of 'primordiaal'. En wat te denken van dit citaat over de media: 'Men onthoudt alles wat je je eens hebt laten ontvlieden. Het komt allemaal in het grote boek van de pers. En het is citabel op elk ongelukkig moment.'

Als hij ziek was en moest afzeggen voor de ministerraad, luidde de tekst van het briefje: 'Amice, mijn corpus is in staking gegaan, vergeef me dat ik daarom de steven thans wend naar moeder de vrouw in Nijmegen in plaats van naar mijn onverwoestbare broodheer in het Catshuis.'

We herdenken vandaag Dries van Agt, de staatsman. Een markant en authentiek politicus. De Oude Zaal van de Tweede Kamer paste hem als een jas.

Ik vroeg net aan de familie of ik het woord 'ijdel' mocht gebruiken om hem te kenschetsen. Ze zeiden; 'doe dat maar met hoofdletters en drie strepen eronder'. IJdel, zelfbewust, flegmatiek, charmant, erudiet, standvastig en eigenzinnig. Een rasbestuurder. Een ambassadeur van het wielrennen en van de Palestijnse zaak.

Dries en zijn vrouw Eugenie leefden een leven vol liefde. Op 5 februari zijn ze samen, na 65 jaar huwelijk, hand in hand, gestorven. Ultieme liefde, ultieme regie.

Ik hoop dat de familie – in het bijzonder de kinderen, kleinkinderen en achterkleinkinderen – en andere nabestaanden bij de verwerking van

dit dubbele verlies, kracht kunnen putten uit de vele mooie en bijzondere herinneringen.

De familie vroeg mij een gedicht voor te dragen.

In 2015 verscheen de bundel '*Gedichten die mannen aan het huilen maken.*' Dries van Agt deed ook een inzending, met een gedicht dat hem ontroerde. Het komt uit de 'Nestoriaanse Kwatrijnen' van de Surinaamse dichter Hugo Pos. Het luidt als volgt:

*Beloof me, kind, als ik van hier verdwijn
treur niet om mij, straks bloeit weer de jasmijn
en geurt de kamperfoelie. Erger zou het wezen
Als zij verdwenen waren, – ik er nog zou zijn.*

Prachtige woorden van Hugo Pos. Ons ingefluisterd door Dries van Agt.

Ik geef graag het woord aan de minister-president.